

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w W.

XVI Wydział Gospodarczy z dnia 04 października 2013 r.

Pozwem złożonym w dniu 21 grudnia 2012 roku (data prezentaty k. 2) powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. (dalej: (...) sp. z o. o.) wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. (dalej: (...) S.A.) kwoty 2.871,19 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 października 2012 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu a w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko powód podniósł, iż w ramach niniejszego postępowania dochodzi zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego stanowiących odszkodowanie, do których prawo nabył w drodze cesji wierzytelności od osoby poszkodowanej w kolizji z dnia 11 lipca 2012 r. Sprawca zaś rzeczony kolizji objęty był ochroną ubezpieczeniową przez (...) S.A. (pozew k. 2-17).

W nakazie zapłaty wydanym w dniu 08 stycznia 2013 r. w sprawie o sygn. akt XVI GNc 6964/12 powództwo zostało uwzględnione w całości (nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k. 74).

Powyższy nakaz zapłaty utracił moc wobec skutecznego wniesienia sprzeciwu przez stronę pozwaną w dniu 31 stycznia 2013 r. (data stempla pocztowego k. 96.), która zażądała oddalenia powództwa i zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany zarzucił naruszenie art. 361 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że powód poniósł szkodę rodzącą dalszy obowiązek odszkodowawczy po stronie pozwanego towarzystwa a także naruszenie art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. poprzez uwzględnienie roszczeń, mimo że powód nie sprostał ciężącemu na nim obowiązkowi dowodowemu i nie wykazał zasadności roszczenia oraz rzeczywistej wysokości szkody. Pozwany zaprzeczył ponadto prawdziwości arkusza naprawy w części, w której ma on obrazować chronologię zdarzeń, a także prawdziwości twierdzenia, by usprawiedliwiony czas niemożności korzystania z samochodu przez poszkodowaną trwał od 11 lipca do 25 lipca 2012 roku. Pozwany podniósł także, iż oświadczenie poszkodowanej nie może stanowić dowodu na okoliczność konieczności korzystania przez nią z pojazdu zastępczego (sprzeciw k. 84-87).

Na rozprawie w dniu 04 października 2013 r., bezpośrednio poprzedzającej wydanie w sprawie wyroku, mimo prawidłowego zawiadomienia pełnomocników stron, nikt się nie stawił (protokół rozprawy k. 130).

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 czerwca 2012 r. w K. M. Ł., cofając samochodem marki M. (...) o nr rej. (...), uderzył tyłem swojego samochodu w zaparkowany motocykl marki H. (...) o nr rej. (...), który z kolei przechylił się i uderzył w zaparkowany obok niego pojazd marki A. (...) o nr rej. (...), należący do J. M.. Sprawca- M. Ł. objęty był ochroną ubezpieczeniową w zakresie odpowiedzialności cywilnej przez (...) S.A. U. sprawcy szkody wszczął postępowanie likwidacyjne.

Dowód: okoliczności bezsporne; oświadczenie sprawcy k. 31-32; kserokopia dowodu rejestracyjnego k. 29, kalkulacja k. 88-90, dokumenty w aktach szkody

W dniu 11 lipca 2012 r. uszkodzony pojazd marki A. (...) został oddany do naprawy w serwisie naprawczym. Zakończenie naprawy i odbiór pojazdu miały zaś miejsce w dniu 25 lipca 2012 r.

Dowód: arkusz naprawy pojazdu najemcy k. 41; kalkulacja naprawy k. 44-48, k. 88-90; faktura VAT FB(BL)/666/12/B- w aktach szkody.

W dniu 11 lipca 2012 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. jako wynajmującym reprezentowanym przez U. L. a J. M. została zawarta „Umowa najmu ((...)) nr (...)", której przedmiotem był najem samochodu zastępczego marki V. (...) o nr rej. (...). W umowie strony określiły okoliczności zdarzenia, dane uszkodzonego pojazdu i jego właściciela, dane sprawcy wypadku drogowego, a w § IV najemca zobowiązał się zapłacić wynajmującemu czynsz najmu za auto zastępcze w wysokości wynikającej z Cennika (...). Najemca zaakceptował stawki czynszu przewidziane dla wynajętego przez niego auta zastępczego oraz wyraził zgodę na wystawienie przez wynajmującego faktury VAT za usługę bez podpisu najemcy. Ponadto strony zgodnie postanowiły, iż zaspokojenie roszczeń wynajmującego względem najemcy z tytułu czynszu najmu nastąpi w drodze przeniesienia na wynajmującego wierzytelności z tytułu zwrotu kosztów najmu auta zastępczego przysługującej najemcy względem towarzystwa ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody. Przed zdarzeniem szkodowym, J. M. wykorzystywała uszkodzony pojazd do dojazdu do pracy i załatwiania spraw osobistych.

Dowód: Umowa najmu ((...)) nr (...) k. 33-36; odpis z (...) Sp. z o. o. k. 21-28; pełnomocnictwo dla U. L. k. 37; Cennik (...) k. 39; oświadczenie najemcy k. 39.

W tym samym dniu tj. 11 lipca 2012 r. poszkodowana, jako zbywca wierzytelności (cedent), zawarła z (...) sp. z o.o., jako nabywcą wierzytelności (cesjonariusz), umowę przelewu wierzytelności obejmującej prawo do zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego od (...) sp. z o.o., przysługującej jej w związku ze szkodą komunikacyjną z dnia 30 czerwca 2012 r. spowodowaną przez kierującego pojazdem o nr rej. (...) likwidowaną przez (...) S.A. Wraz z wierzytelnością główną przeszły na nabywcę wierzytelności wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Poszkodowana podpisała także oświadczenie, w którym poinformowała (...) S.A., iż na czas naprawy uszkodzonego pojazdu skorzystała z przysługującego prawa najmu pojazdu zastępczego udostępnionego przez (...) sp. z o.o. oraz, iż na mocy umowy zawartej z (...) sp. z o.o. dokonała cesji przysługującej wierzytelności

Dowód: umowa cesji wierzytelności k. 30; oświadczenie dla towarzystwa ubezpieczeń k. 40.

Pojazd zastępczy został wydany w dniu 11 lipca 2012 r., zaś jego zwrot miał miejsce w dniu 25 lipca 2012 r.

Dowód: oświadczenie dotyczące czynszu i długości najmu k. 43.

Po zakończeniu najmu pojazdu zastępczego, (...) sp. z o.o. w dniu 31 lipca 2012 r. wystawił J. M. fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.019,66 zł brutto (3.268,02 zł netto) za wynajem pojazdu marki V. (...) o nr rej. (...) przez okres 14 dni tj. od dnia 11 lipca 2012 r. do dnia 25 lipca 2012 r. ze wskazaniem stawki jednostkowej najmu w wysokości 233,43 zł netto za jeden dzień najmu. Kwota na fakturze VAT odpowiadała treści cennika najmu zaakceptowanego przez poszkodowaną, przy czym możliwe było wynajęcie pojazdu zastępczego klasy uszkodzonego po niższej cenie niż zastosowana przez (...) sp. z o. o.

Dowód: faktura VAT (...)/K. k. 42; cennik (...) k. 39; przykładowy cennik k. 94-95.

Pismem datowanym na 04 września 2012 r. (...) sp. z o. o. wezwał (...) S.A. do zapłaty kwoty 4.019,66 zł tytułem pokrycia kosztów najmu auta zastępczego. W odpowiedzi (...) S.A. odmówił wypłaty zgłoszonego roszczenia z uwagi na brak wykazania jego zasadności. Wobec braku zapłaty ze strony towarzystwa (...) sp. z o. o. w dniu 09 października 2012 r. skierował do niego ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty

Dowód: zgłoszenie roszczenia z wezwaniem do zapłaty i potwierdzeniem nadania k. 56-72; pismo (...) S.A. z 25.09.2012 k. 54-55; ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 51-52; zwrotne potwierdzenie odbioru k. 53

(...) S.A. ponownie odmówił wypłaty, (...) Sp. z o. o. wystąpił z przedmiotowym powództwem.

Dowód: pismo z 31.10.2012 k. 49-50; pozew k. 2-16.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane powyżej dowody z dokumentów, które Sąd uznał za autentyczne i pochodzące od osób, które je podpisały, a także w oparciu o twierdzenia stron co do okoliczności

niespornych. Pełnomocnik pozwanego zaprzeczył wprawdzie prawdziwości arkusza naprawy oraz oświadczenia poszkodowanej, jednakże Sąd dokonując swobodnej oceny dowodów uznał je za wiarygodne. Sąd zauważył jednak, że w większości przedstawione przez strony dokumenty stanowiły dokumenty prywatne, które zgodnie z art. 245 k.p.c. są chronione jedynie domniemaniem, iż osoba które je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie. Materialna moc dowodowa dokumentu prywatnego zależy od jego treści merytorycznej. O materialnej mocy dowodowej dokumentów prywatnych Sąd rozstrzyga zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233; też K. Knoppek: Glosa do wyroku SN z 25 września 1985 roku, IV PR 200/85, PiP 1988, nr 5). W kontekście całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy a także wobec braku dalszej inicjatywy dowodowej ze strony pozwanej przy jednoczesnym jedynie kwestionowaniu ich mocy dowodowej, Sąd nadał dokumentom prywatnym materialną moc dowodową.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego roszczenie strony powodowej uznać należy za uzasadnione w całości a jego podstawą prawną był art. 415 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c.

W ramach niniejszego procesu powód – (...) sp. z o.o. twierdził, iż została na niego przeniesiona wierzycielność poszkodowanej J. M. powstała na skutek kolizji samochodowej z dnia 30 czerwca 2012 r. o zapłatę odszkodowania za szkodę w postaci kosztów wynajmu pojazdu zastępczego. W konsekwencji, zdaniem powoda przysługuje jemu, jako cesjonariuszowi roszczenie w takim samym zakresie i o takiej samej treści, jak osobie poszkodowanej. Sytuacja osoby odpowiedzialnej za szkodę wobec ubezpieczającego nie mogła bowiem ulec zmianie wskutek przejścia roszczenia na cesjonariusza.. Na powodzie spoczywał zatem obowiązek udowodnienia winy sprawcy szkody, bowiem odpowiedzialność opiera się w tym przypadku na zasadach ogólnych uregulowanych w art. 415 k.c. (uszkodzony pojazd nie poruszał się) oraz ciężar wykazania wszystkich przesłanek odpowiedzialności deliktowej tj. zdarzenia, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, powstania szkody i jej wysokości, jak również związku przyczynowego pomiędzy rzeczoną kolizją a zaistniałą szkodą. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w ramach niniejszego postępowania powód dochodził odszkodowania z tytułu umowy najmu pojazdu zastępczego za okres 10 dni (oświadczenie k. 122), pomimo, że faktycznie najem trwał 14 dni (k. 42).

Należy zaznaczyć, że w przedmiotowej sprawie roszczenie skierowane jest do ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy kolizji drogowej. Zgodnie zaś z art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa. Zakres zaś świadczeń ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej samoistnego posiadacza pojazdu mechanicznego reguluje art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003, nr 123, poz. 1152 z późn. zm.). W myśl tego przepisu odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Przepis ten odsyła więc do ogólnych zasad prawa cywilnego a zakres obowiązku odszkodowawczego został określony w art. 361 §1 k.c. Stosownie do §1 tego przepisu zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W myśl zaś §2 art. 361 k.c. w granicach określonych przez §1 tego przepisu, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządono. Z mocy art. 363 §1 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Z kolei, zgodnie z art. 509 §1 i 2 k.c., wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzycielność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z

wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. (...) sp. z o.o. nabył wierzytelność w stosunku do (...) S.A. w wyniku stosownej umowy przelewu wierzytelności (cesji) zawartej z uprawnionym (poszkodowanym) K. W.. Umowa ta była ważna i skuteczna. Możliwy jest bowiem przelew wierzytelności przyszłej (wyrok SN z dnia 09 sierpnia 2005 r., IV CK 157/05, Lex 346081, wyrok SN z dnia 05 czerwca 2003 r., II CKN 181/01, Lex 121706), chociaż tak naprawdę „przyszłość” dotyczy jedynie samej wysokości wierzytelności. Obowiązek naprawienia szkody powstaje po stronie sprawcy (i jego ubezpieczyciela) w chwili zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę, jednak wierzytelność konkretyzuje się po wyliczeniu wysokości szkody. W wyniku przelewu pozwanemu (...) S.A. przysługują przeciwko powodowi – jako nabywcy wierzytelności – wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy (poszkodowanemu) w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (art. 513 §1 k.c.). W dalszej kolejności podkreślić należy, iż strony nie kwestionowały stanu faktycznego w niniejszej sprawie odnoszącego się do faktu zaistnienia kolizji, a więc okoliczności jej powstania oraz odpowiedzialności (...) S.A., co do zasady, za skutki zdarzenia. W takiej sytuacji Sąd zaniechał szczegółowego badania, gdyż nie budzi ten stan wątpliwości co do swej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy (art. 229 k.p.c.), koncentrując się na prawnej analizie i ocenie sprawy.

(...) S.A. natomiast zakwestionował powództwo w przedmiocie odszkodowania z tytułu najmu pojazdu zastępczego co do zasady, twierdząc, że powód nie wykazał samej konieczności wynajmu pojazdu zastępczego, kwestionując także długość czasu niemożności korzystania z samochodu przez J. M..

Odnosząc się do pierwszego z podniesionych zarzutów wskazać należy, iż w świetle art. 822 §1 i 4 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz została zawarta umowa ubezpieczenia. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Niewątpliwie, koszty wynajmu pojazdu zastępczego pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z kolizją, jako zdarzeniem powodującym szkodę. Aby przypisać sprawcy szkody odpowiedzialność, a co za tym idzie – odpowiedzialność jego ubezpieczyciela na podstawie art. 828 §1 k.c., takiego rodzaju związek musi zachodzić pomiędzy zdarzeniem a szkodą. Jak bowiem stanowi art. 361 §1 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Ponadto w tym kontekście trzeba podkreślić, iż w doktrynie wskazuje się, że utrata możliwości korzystania z rzeczy jest jedną z postaci szkody majątkowej (S. Sołtysiński, *Odpowiedzialność PZU w ramach obowiązkowych ubezpieczeń OC za szkody powstałe w następstwie niemożliwości korzystania z pojazdów uszkodzonego*, [w:] *Obowiązkowe ubezpieczenia komunikacyjne w PRL*, praca zbiorowa pod red. A. Wąsiewicza, Poznań 1979, s. 128; A. Wąsiewicz, *Ubezpieczenia komunikacyjne*, Bydgoszcz 1995, s. 95). Należy jednocześnie zaznaczyć, iż nie jest istotne w jakim celu z przedmiotowej rzeczy korzysta poszkodowany tj. czy w celu prowadzenia działalności gospodarczej, czy na użytek prywatny. Prof. T. D. zwrócił uwagę, iż pozbawienie możliwości korzystania z rzeczy zawsze stanowi szczególnie przypadek szkody majątkowej, zwłaszcza wówczas, gdy zaspokajają one potrzeby, które mogą być zaspokojone zastępczo w drodze odpłatnego skorzystania z cudzej usługi lub najmu cudzego przedmiotu. Utrata możliwości korzystania z rzeczy stanowi szkodę, albowiem w pieniądzu może być wyrażona wartość użytkowania przedmiotu. Obecnie można bowiem mówić o komercjalizacji wartości użytkowej przedmiotów np. poprzez rozwinięty najem samochodów. Szkoda polegająca na utracie możliwości korzystania z rzeczy podlega naprawieniu zarówno wówczas, gdy rzecz jest używana w celach zarobkowych, jak i w celach niezarobkowych. (T. Dybowski [w:] *System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań – część ogólna*, pod red. Z. Radwańskiego, T. III, część 1, Ossolineum 1981, s. 232-233). Ponadto pogląd ten znajduje także odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu wyroku z 08 września 2004 r., IV CK 672/03, LEX nr 146324, Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej zniszczenia stanowi szkodę majątkową. Podobnie w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 26 listopada 2002 r., V CKN 1397/00, Lex numer 77057, uznano, że skoro samochód mógł zostać naprawiony, to powód może w zasadzie żądać od pozwanego zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego poniesionych w okresie naprawy samochodu. Nie jest zasadny zatem zarzut pozwanego, który podniósł, iż oświadczenie złożone przez J. M. nie może być dowodem, iż istniała w przedmiotowym przypadku konieczność skorzystania przez nią z pojazdu zastępczego. Jak wykazano w

powyższych rozważaniach, nawet w przypadku, w którym poszkodowana takiego oświadczenia by nie złożyła i tak miałyby prawo do wynajęcia samochodu zastępczego i domagania się zwrotu kosztów z tego tytułu powstałych od ubezpieczyciela sprawcy szkody. Ponieważ jednak poszkodowana oświadczyła, iż pojazd zastępczy jest jej niezbędny do dojazdu do pracy oraz organizacji życia codziennego, Sąd oceniając go na zasadzie swobodnej oceny dowodów przyznał walor dowodowy temu dokumentowi. Pozwany zaś nie wykazał, aby poszkodowany miał możliwość w inny sposób naprawić powstałą szkodę tj. w inny sposób zapewnić możliwość zastąpienia samochodu.

Z kolei, w tym miejscu koniecznym jest także odniesienie się do kwestii ważności umowy najmu, jako warunkującej wypłatę odszkodowania. Strona powodowa i poszkodowana zawarły w dniu 11 lipca 2012 r. umowę najmu (określoną jako „umowa najmu (...)”) pojazdu zastępczego na czas trwania naprawy uszkodzonego pojazdu (k. 33-36) oraz umowę przelewu wierzytelności (k. 30), zgodnie z którą poszkodowana przelała na powoda swoją wierzytelność obejmującą prawo do żądania zwrotu kosztów wynikających z umowy najmu. Ta umowa najmu była ważna. Zgodnie bowiem z art. 659 §1 i 2 k.c. przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz. Czynsz może być oznaczony w pieniądzech lub w świadczeniach innego rodzaju. Umowa najmu jest umową konsensualną, odpłatną i wzajemną. Pomiedzy świadczeniem wynajmującego oraz najemcy musi istnieć ścisły związek. Treścią umowy najmu jest zobowiązanie wynajmującego do oddania najemcy rzeczy do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a także odpowiadające mu zobowiązanie najemcy do płacenia wynajmującemu umówionego czynszu (Komentarz do art. 659 kodeksu cywilnego (Dz.U.64.16.93), [w:] Z. Gawlik, A. Janiak, A. Kidyba, K. Kopaczyńska-Pieczniak, G. Koziół, E. Niezbecka, T. Sokołowski, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, LEX 2010). Określenie przedmiotu najmu, jak i czynszu stanowi element konieczny i przedmiotowo istotny w umowie najmu. Wobec powyższego należy wskazać, iż do zawarcia umowy najmu nie dochodzi w wypadku, gdy nie określono w niej czynszu. Powyższe potwierdza wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 września 1946 r. (C III 217/46, OSN 1947, nr 1, poz. 25). Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach, który podkreślił, iż umowa najmu nie musi określać wysokości czynszu, wystarczy, że wskazuje podstawy jego określenia (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 25 września 1992 r., I ACr 384/92, OSA 1993/9/64). Z § 4 pkt 1 niniejszej umowy najmu (k. 21) wynika, że najemca jest zobowiązany zapłacić wynajmującemu czynsz najmu, ustalony na podstawie aktualnie obowiązującego cennika najmu (stanowiącego załącznik do umowy), co oznacza, że najemca akceptuje je jako element umowy łączącej strony. Zatem spełniona jest przesłanka z art. 659 §1 k.c. tj. ustalony jest, należący do elementów przedmiotowo istotnych umowy najmu (*essentialia negotii*) czynsz poprzez wskazanie podstaw ustalenia jego wysokości. Jednocześnie strona powodowa złożyła do akt sprawy cennik najmu pojazdu zastępczego, podpisany przez poszkodowaną (k. 39). Cennik ten ponadto opisany został jako „Załącznik nr 1”, co jednoznacznie wskazuje, iż jest to cennik, do którego odesłanie zawarte zostało w § 4 pkt 1 umowy najmu (...). Nade jednak wszystko z treścią tegoż cennika zapoznał się najemca co oświadczył składając podpis pod rzeczonym cennikiem i postanowienia którego to cennika w pełni zaakceptował. Nadto, obok ww. dokumentów, powód przedłożył fakturę VAT nr (...) (k. 42) opiewającą na wysokość czynszu, która obciążała poszkodowanego, przy czym kwota netto wskazana na fakturze VAT przez powoda pokrywa się z kwotą wyrażoną w załączonym cenniku, nie budząc tym samym wątpliwości Sądu co do ustaleń stron odnośnie wysokości czynszu najmu. W konsekwencji należało przyjąć, że z całej sekwencji powyżej przywołanych i jednoznacznie sformułowanych dokumentów (umowa najmu (...) i cennik) jednoznacznie wynika, że między stronami doszło do zawarcia umowy najmu w formie pisemnej, gdzie odwołanie do cennika w powiązaniu z akceptacją jego postanowień wyrażoną w formie pisemnej bez wątplienia wskazuje na konsensus co do stawki najmu. Dodatkowo okres, na jaki została zawarta umowa najmu pokrywa się z czasem naprawy pojazdu uszkodzonego, wskazanym w fakturze VAT dołączonej do pozwu a przy tym należy zauważyć, że istotne przedmiotowo postanowienia umowy najmu nie muszą być zawarte w żadnej szczególnej formie, w tym w formie pisemnej. O konieczności zapłaty czynszu poszkodowana została powiadomiona przy zawieraniu umowy, przy czym miał on być pokryty z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy, co również wynika z umowy. Przedstawiona zaś w niniejszej sprawie faktura VAT nr jako dowód na wysokość czynszu najmu a tym samym wysokość szkody stanowiła jedynie dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który nie korzysta z domniemania zgodności z prawdą oświadczeń w nich zawartych, a jedynie – poza domniemaniem autentyczności – korzysta z domniemania wyłączającego potrzebę dowodu, że osoba, która dokument podpisała, złożyła zawarte w nim oświadczenie (postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 1982 roku, III

CRN 65/82). Materialna moc dowodowa dokumentu prywatnego zależy od jego treści merytorycznej. O materialnej mocy dowodowej dokumentów prywatnych rozstrzyga sąd zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233; też K. Knoppek: Glosa do wyroku SN z 25 września 1985 roku, IV PR 200/85, PiP 1988, nr 5). Aczkolwiek więc umowa najmu nie wskazywała jednoznacznie czynszu, to jednak jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego konieczność jego zapłaty istniała i była znana w szczególności najemcy, a znajdowała odzwierciedlenie w podpisanym przez niego cenniku. Z tego też względu Sąd ustalił, iż łącząca strony umowa określała zobowiązanie najemcy do zapłaty czynszu, a więc zawierała istotne przedmiotowo okoliczności uzasadniające najem pojazdu zastępczego.

Kolejnym zasadniczo spornym elementem szkody w ramach niniejszego postępowania był czas niemożności korzystania z samochodu przez poszkodowaną J. M. z uwagi na brak możliwości uznania za wiarygodny – w ocenie pozwanego – arkusza naprawy. Koszty najmu pojazdu zastępczego obejmują okres naprawy uszkodzonego pojazdu, który jest ekonomicznie uzasadniony. Poszkodowany ma obowiązek minimalizowania szkody, a co za tym idzie – kontrolowania przebiegu procesu naprawy. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że technologiczny czas naprawy, stosowany powszechnie przez towarzystwa ubezpieczeniowe w rozliczeniach napraw kolizyjnych i wypadkowych wobec warsztatów naprawczych, na który wskazuje pozwany, odwołując się do kalkulacji załączonej do sprzeciwu, regulują przede wszystkim dwa podstawowe programy kalkulacyjne: A. i E., ale technologiczny czas naprawy nie odzwierciedla faktycznego czasu naprawy w warunkach warsztatu naprawczego/ (...), a tym samym realnie niezbędnego czasu naprawy. Przy ustaleniu faktycznego czasu naprawy, w przypadku warsztatu dochodzą bowiem takie czynniki, jak: niższa wprawa i organizacja przy wykonywaniu czynności technologiczno – naprawczych niż w przypadku producenta pojazdu, w szczególności dla zakładów, które nie są autoryzowane przez producenta danej marki pojazdu, czynniki ludzkie – czas na posiłek, czynności fizjologiczne, a także spasowanie części, odbiór normalii (śruby, podkładki, nity, itp.) z magazynu, konsultacje w ramach prowadzonej pracy, mycie pojazdu po naprawie, przyjęcie samochodu do naprawy i jego wydanie po naprawie itp. Jednocześnie, proces naprawy ma charakter całościowy i dlatego nie sposób oczekiwać od poszkodowanego, że w przerwach czasu pracy zakładu naprawczego (np. z uwagi na godziny nocne czy też przerwę w pracy lakiernika albo w celu wyschnięcia lakieru) będzie przyjeżdżał do zakładu i w tym czasie korzystał z uszkodzonego pojazdu, zwracając jednocześnie pojazd zastępczy a następnie wracał po zakończeniu tych przerw, ponownie wydając uszkodzony pojazd zakładowi naprawczemu, żądając wydania pojazdu zastępczego na kolejny czas niezbędny do naprawy a przy tym ubezpieczyciel sprawcy szkody winien tak prowadzić postępowanie likwidacyjne, aby nie dochodziło w jego ramach do zbędnej zwłoki.

Wobec zakwestionowania czasu naprawy przez pozwanego, ale i niezgłoszenia na tę okoliczność żadnych wniosków dowodowych, a w szczególności wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw techniki pojazdów samochodowych i ruchu drogowego, który określiłby technologiczny i niezbędny czas naprawy uszkodzonego samochodu w realiach niniejszej sprawy, nie pozwoliło na poczynienie ustaleń faktycznych odmiennych niż wynikające z dokumentów złożonych do akt sprawy przez powoda, bowiem w tym zakresie to na stronie pozwanej spoczywał ciężar dowodu. Ogólne zaś stwierdzenia co do opieszałości warsztatu naprawczego nie mogły skutkować oddaleniem powództwa, skoro to obowiązkiem ubezpieczyciela OC sprawcy jest dokonanie wyceny kosztów naprawy i ich zweryfikowanie a same godziny czasu pracy warsztatu nie uwzględniając czynności okołonaprawczych i faktu, że daną naprawą zajmują się konkretni, przydzieleni do tego pracownicy a nie wszyscy zatrudnieni w danym czasie w warsztacie.

Poszkodowana miała natomiast wpływ na długość naprawy w wybranym przez siebie warsztacie w bardzo ograniczonym zakresie, co najwyżej poprzez szybkie zawiadomienie o szkodzie ubezpieczyciela i oddanie pojazdu do naprawy. Pozostałe okoliczności pozostawały w zasadzie poza jej wpływem. Innymi słowy, nie można osoby, która została pozbawiona – nie z własnej winy – możliwości korzystania ze swojego pojazdu, obciążać skutkami działania sprawcy szkody, a takowym jest konieczność oddania pojazdu do naprawy. To pozwana spółka, jako ubezpieczyciel sprawcy szkody ma wykazać, że koszty te były z jakichś przyczyn niezasadne. Takiej inicjatywy strona pozwana nie przejawiała, a oczywistym jest, że wadliwość naprawy z przyczyn leżących po stronie właściciela warsztatu naprawczego powoduje przerwanie związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. między wypadkiem a stanem samochodu po naprawie, a w konsekwencji, jeżeli ta wadliwie wykonana naprawa wymaga korekty,

to w tym zakresie odpowiedzialny jest za nią właściciel warsztatu, zaś za koszty doprowadzenia samochodu do stanu poprzedniego, przyczynowo związane z wypadkiem, odpowiada ubezpieczyciel odpowiadający w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku (wyrok SA w Białymstoku z dnia 17 czerwca 2003 r., ACa 53/03, OSAB 2003, Nr 4, poz. 3) a np. brak dostępności części zamiennych może stanowić podstawę wydłużenia czasu naprawy, jeżeli nie wynika z nieuzasadnionego działania poszkodowanego lub warsztatu naprawczego (wyrok SN z dnia 05 listopada 2004 r., II CK 494/03, Lex nr 145121). Jednak to pozwana spółka powinna była wykazać, że w niniejszej sprawie zaszła sytuacja niezasadnego przedłużania czasu naprawy i czasu wynajmu pojazdu zastępczego, a więc że doszło do przerwania związku przyczynowego w powyższym rozumieniu. Z kolei, jedynie biegły sądowy, posiadający wiedzę specjalną mógłby ocenić uzasadniony czas najmu pojazdu zastępczego w realiach niniejszej sprawy, dokonując szczegółowej analizy procesu likwidacji szkody, jednakże pozwany takiej inicjatywy dowodowej nie przejawiał. W konsekwencji, Sąd uznał, iż uzasadniony czas najmu pojazdu zastępczego dotyczył okresu wskazanego w fakturze VAT dołączonej do pozwu a co najmniej w odniesieniu do 10 dni, za który to okres powód żądał zapłaty. Jak już wspomniano, błędne jest utożsamianie technologicznego czasu naprawy z faktycznym czasem naprawy, a w konsekwencji – z okresem, za jaki poszkodowanemu przysługuje zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego. Uzasadniony czas najmu pojazdu mógłby odpowiadać „czystemu czasowi naprawy”, ale tylko przy założeniu, że nie byłoby potrzeby np. zamawiania dodatkowych czynności czy wykonywania dodatkowych oględzin i weryfikacji kosztów naprawy a w tej sprawie taka sytuacja właśnie zaistniała, bowiem zakład naprawczy nie może podejmować ryzyka wykonania naprawy, co do której ubezpieczyciel wcześniej nie zaakceptował jej kosztów. Należy mieć również na uwadze, iż powód w niniejszym postępowaniu domaga się refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego przez okres 10 dni, co jest okresem o 4 dni krótszym niż faktyczny czas najmu wskazany na fakturze VAT, w umowie, jest to również okres krótszy niż uznany przez Sąd za uzasadniony. Z punktu zaś widzenia formalnego faktura VAT zawiera wszystkie niezbędne dane (m.in. podpis) i jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. a w świetle art. 233 k.p.c. podlega ocenie jako dokument wiarygodny. Dopiero wykazanie, iż poszkodowany świadomie lub przez niedbalstwo zapłaciłby kwotę wyższą niż powinien, mogłoby zwalniać ubezpieczyciela z odpowiedzialności za tę nadwyżkę. Tak też – trafnie – stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. (I CKN 1466/99, OSNC 2003, Nr 5, poz. 64), zgodnie z którym, możliwe jest przypisanie ubezpieczonemu naruszenia, wynikającego z art. 354 § 2 k.c., obowiązku współpracy z dłużnikiem, jeżeli świadomie lub przez niedbalstwo kupił części droższe. Tą zasadę należy również odnieść do kosztów wynajmu pojazdu zastępczego. W konsekwencji, Sąd uznał, iż uzasadniony czas najmu pojazdu zastępczego w realiach niniejszej sprawy dotyczył okresu 14 dni, wynikał z treści arkusza naprawy oraz faktury VAT, których nie sposób uznać za dokumenty niewiarygodne w kontekście braku dalszej inicjatywy dowodowej pozwanego towarzystwa ubezpieczeń. Tymczasem pozwana spółka ograniczając się do zakwestionowania wskazanego przez powoda okresu naprawy nie złożyła wniosków dowodowych, które skutecznie podważyłyby prawdziwość tego twierdzenia a w szczególności brak było wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego.

Należy mieć na uwadze, iż powód mógł wnieść o zasądzenie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego przez okres 14 dni. Zasądzeniu tego dnia przeczy jednak art. 321 § 1 k.p.c., który daje wyraz tradycyjnej zasadzie wyrokowania statuującej zakaz orzekania ponad żądanie, a także zasadzie dyspozycyjności, która przejawia się w tym, że Sąd jest związany granicami żądania powództwa i nie może w tym wypadku dysponować przedmiotem procesu przez określenie jego granic, niezależnie od zakresu żądania ochrony przez powoda. Sąd nie może zasądzić ponad żądanie, a więc uwzględnić roszczenia w większej wysokości niż żądał powód, również wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika, że powodowi przysługuje świadczenie w większym rozmiarze. Nie można bowiem wyrokować co do rzeczy, która nie była przedmiotem żądania, czyli zasądzić coś innego niż strona żądała.

Odnosząc się wreszcie do zarzutu podniesionego w apelacji a odwołującego się do nieistnienia wierzytelności, będącej przedmiotem cesji wobec nieponiesienia przez poszkodowanego kosztów najmu pojazdu zastępczego, Sąd Okręgowy wskazuje, że zasadnie twierdzi skarżący, iż w tym konkretnym wypadku strata majątkowa powstaje dopiero z chwilą poniesienia kosztów najmu pojazdu zastępczego. Samo bowiem przejściowe pozbawienie poszkodowanego możliwości korzystania z rzeczy oznaczałoby w istocie nieprzewidziane prawem zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w postaci odczucia przykrości i dyskomfortu. Ta dolegliwość nie stanowi szkody majątkowej, ponieważ nie prowadzi do zmniejszenia majątku właściciela uszkodzonego pojazdu (uzasadnienie uchwały SN z dnia 17 listopada

2011 r. sygn. akt III CZP 5/11). Na gruncie niniejszej sprawy poszkodowana jednak wynajęła pojazd zastępczy i z tego tytułu zobowiązana była do pokrycia kosztów najmu, niemniej jednak w zamian scedowała na swojego kontrahenta (wierzyciela) swą własną wierzytelność, przysługującą jej wobec ubezpieczyciela OC sprawcy szkody. W konsekwencji, wbrew stanowisku zaprezentowanemu w apelacji, nie sposób podzielić poglądu skarżącego, że poszkodowana nie poniosła żadnej szkody, skoro faktycznie nie uiściła należności za korzystanie z pojazdu a przy tym nie była zobowiązana do jej uiszczenia. Obowiązek naprawienia szkody powstaje bowiem po stronie sprawcy (i jego ubezpieczyciela) już w chwili zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę, więc także wierzytelność osoby poszkodowanej o zapłatę odszkodowania powstaje już w tej chwili, z tym że konkretyzuje się dopiero po wyliczeniu wysokości szkody i podjęciu przez poszkodowanego decyzji co do usunięcia jej skutku poprzez skorzystanie z pojazdu zastępczego na czas naprawy. W związku z tym należy wskazać, iż zaspokojenie wierzytelności wynajmującego przez przelew na niego wierzytelności, nie oznacza, że poszkodowany nie pokrył czynszu najmu. Przelew wierzytelności stanowi bowiem sposób zaspokojenia wynajmującego, w wyniku którego następuje uszczuplenie praw po stronie cedenta, w tym przypadku poszkodowanego. W niniejszej sprawie doszło więc do zawarcia skutecznej umowy cesji wierzytelności w rozumieniu art. 509 § 1 i 2 k.c., także z tego powodu, że możliwy jest przelew wierzytelności przyszłej (wyrok SN z dnia 09 sierpnia 2005 r., IV CK 157/05, Lex 346081, wyrok SN z dnia 05 czerwca 2003 r., II CKN 181/01, Lex 121706), chociaż tak naprawdę „przyszłość” dotyczy jedynie samej wysokości wierzytelności. Szkada zaś jest uszczerbkiem majątkowym, obejmującym różnicę pomiędzy aktualnym stanem majątkowym a stanem majątkowym jaki miały miejsce, gdyby nie doszło do zdarzenia powodującego szkodę, przy czym uszczerbek w majątku może polegać zarówno na zmniejszeniu majątku (aktywów), jak i na powstaniu nowych lub zwiększeniu się istniejących zobowiązań (pasywów), rozumianych jako ciężące na danym podmiocie obowiązki powiązane z prawami majątkowymi, przysługującymi innemu podmiotowi. Szkodą majątkową jest zobowiązanie powstałe z tytułu umowy najmu pojazdu zastępczego – spełniony lub wymagalny czynsz najmu, bo są to wydatki poniesione w następstwie zdarzenia szkodowego, które by nie powstały bez tego zdarzenia, prowadzące do powypadkowego zmniejszenia majątku poszkodowanego, czyli straty (art. 361 § 2 k.c.). Aczkolwiek Sąd Najwyższy w przywołanej już powyżej uchwale z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 5/11) wskazał, że refundacji podlegają wydatki rzeczywiście poniesione przez poszkodowanego na najem pojazdu zastępczego, to decydujące jest to, że Sąd Najwyższy wyraził takie stanowisko w tej części uzasadnienia, która poświęcona jest niedopuszczalności kwalifikowania utraty możliwości korzystania z rzeczy jako szkody samej w sobie. W konsekwencji nie można jej interpretować jako zawężenie roszczenia tylko do przypadku faktycznie uiszczonych kosztów najmu. Same bowiem aktywa nie dają pełnego obrazu faktycznej sytuacji majątkowej danego podmiotu, bowiem samo zaciągnięcie zobowiązania i powstanie długu oznacza „zarezerwowanie” w majątku dłużnika określonych aktywów na poczet świadczenia, którego spełnienie staje się bezwzględnie konieczne w terminie wymagalności a dynamika szkody implikuje przyjęcie założenia, że jej wymiar może ulegać różnym zmianom, zasadne jest więc wzięcie pod uwagę całości sytuacji ekonomicznej poszkodowanego, która przejawia się także w obciążeniu stanu czynnego majątku (uzasadnienie uchwały SN z dnia 10 lipca 2008 r. III CZP 62/08, OSNC 2009/7-8/106). Dlatego też pojęcie straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. obejmuje także wymagalne zobowiązanie poszkodowanego wobec osoby trzeciej i dlatego koszty najmu samochodu zastępczego, choć niezapłacone przez bezpośrednio poszkodowanego, mogą wchodzić w skład szkody, jaką poniósł w następstwie uszkodzenia jego pojazdu. Z tych też względów należało uznać, że koszty najmu samochodu zastępczego, choć niepokryte bezpośrednio przez poszkodowanego, mogą wchodzić w skład szkody, jaką poniósł w wyniku uszkodzenia jego pojazdu i dlatego skoro powód jako cesjonariusz dochodzi wobec ubezpieczyciela sprawcy szkody roszczenia stanowiącego przedmiot cesji a obejmującego zwrot wymagalnych kosztów najmu pojazdu zastępczego, podlegają one refundacji.

Wobec powyższego, na podstawie art. 509 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. art. 361 k.c. i art. 8241 k.c. należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.871,19 zł tytułem należności głównej, która to kwota i tak jest niższa niż cena najmu pojazdu zastępczego za 10 dni, wynikająca z cennika (k. 39).

Ponadto bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje okoliczność niezłożenia przez powoda oświadczenia w przedmiocie w przedmiocie możliwości korzystania z pojazdu zastępczego w ramach dobrowolnej umowy ubezpieczenia AC, o co wnosił pozwany (k. 85), skoro to nie poszkodowana J. M. ponosi odpowiedzialność za skutki zdarzenia szkodowego a tym samym brak jest podstaw do przyjęcia, aby była zobligowana do ponoszenia

ewentualnych negatywnych skutków zwiększenia wysokości składki ubezpieczeniowej w przypadku skorzystania z ubezpieczenia AC.

Analizując z kolei żądanie pozwu w zakresie odsetek należy zaznaczyć, iż kwestię tą reguluje art. 817 § 1 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. Zgodnie z tymi przepisami, jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie dni trzydziestu, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, przy czym w razie gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, zakład ubezpieczeń wypłaca bowiem odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia o szkodzie. W związku z powyższym odsetki należało zasądzić od 15 października 2012 r., skoro wezwanie doręczono 12 września 2012 r. (k. 54).

Wobec okoliczności, że powód wygrał proces w całości zastosowanie znajduje – w zakresie kosztów procesu – art. 98 k.p.c., z którego wynika, że strona przegrywająca sprawę w całości obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony (zasada odpowiedzialności za wynik procesu). Zwrot tych kosztów przysługuje powodowi albowiem jego pełnomocnik procesowy będący radcą prawnym zgłosił żądanie ich zasądzenia (art. 109 k.p.c.). Na koszty celowego dochodzenia praw składały się w przedmiotowym postępowaniu należna opłata od pozwu, opłata skarbową należną od dokumentu pełnomocnictwa i wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powódki będącego radcą prawnym. Opłata od pozwu to kwota 144,00 zł, natomiast koszt wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powódki będącego adwokatem ustalono na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zgodnie z tym przepisem minimalna stawka wynagrodzenia radcy prawnego wynosi 600,00 zł. Do kosztów celowego dochodzenia praw i celowej obrony zalicza się również opłatę skarbową w kwocie 17,00 zł uiszczoną od dokumentu pełnomocnictwa, co zostało potwierdzone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 2/03, OSNC 2003/12/161. Łącznie powód poniósł niezbędne koszty procesu (w rozumieniu art. 98 k.p.c.) w wysokości 746,00 zł i taką kwotę z tego tytułu pozwany obowiązany jest mu zwrócić, o czym orzeczono w punkcie 2. wyroku.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.